

Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

Τόμ. 2016, Αρ. 2

6ο Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ Π.Τ.Δ.Ε.
ΚΕΝΤΡΟ ΜΕΛΕΤΗΣ ΨΥΧΟΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

6^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων
24-26 Ιουνίου 2016

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ISSN: 2529-1157

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

Παπαδόπουλος Ιωάννης
Πολυτρονοπούλου Σταυρούλα
Μπασιτά Αγγελική

ΙΟΥΝΙΟΣ 2016

Μουσειακή Αγωγή και Διαδίκτυο: Η περίπτωση των Διαχρονικών Μουσείων

Νικόλαος Πολύζος

doi: [10.12681/edusc.861](https://doi.org/10.12681/edusc.861)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Πολύζος Ν. (2017). Μουσειακή Αγωγή και Διαδίκτυο: Η περίπτωση των Διαχρονικών Μουσείων. *Πανελλήνιο Συνέδριο Επιστημών Εκπαίδευσης*, 2016(2), 1130–1137. <https://doi.org/10.12681/edusc.861>

Μουσειακή Αγωγή και Διαδίκτυο: Η περίπτωση των Διαχρονικών Μουσείων

Νικόλαος Πολύζος, Εκπαιδευτικός Π.Ε. 70
nikolaospolyzos@gmail.com

Περίληψη

Στην παρούσα εισήγηση γίνεται μία πρώτη προσπάθεια καταγραφής της διαδικτυακής παρουσίασης των μουσείων, μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. Αρχικά, γίνεται μία συνοπτική ανάλυση του όρου του μουσείου, μέσα από τον επίσημο ορισμό του Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων, αλλά και μέσα από την ελληνική νομοθεσία. Στη συνέχεια καταγράφεται ο αλφαβητικός και θεματικός κατάλογος των μουσείων και τέλος γίνεται μία ανάλυση του τρόπου παρουσίασης των μουσείων, τα οποία ανήκουν στην κατηγορία των Διαχρονικών Μουσείων.

Λέξεις –Κλειδιά: Διαδίκτυο- Μουσεία-Υπουργείο Πολιτισμού

Abstract

This is the first attempt to record the online presentation of the museums, through the official website of the Ministry of Culture. Initially, a concise analysis of the term of the museum is made, through the official definition of the International Council of Museums, but also through Greek law. The alphabetical and thematic list of museums is then recorded and an analysis of the way of presenting the museums belonging to the category of Timeless Museums is made.

Key words: Internet - Museums - Ministry of Culture

Εισαγωγή

Με τον όρο μουσείο ορίζεται ο θεσμός ή ο οργανισμός ή ο χώρος που έχει ως προορισμό τη συλλογή, τη μελέτη και την έκθεση των υλικών και των άυλων τεκμηρίων του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του. Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM): «Το Μουσείο είναι ένας μη κερδοσκοπικός μόνιμος

θεσμός/οργανισμός στην υπηρεσία της κοινωνίας και της ανάπτυξής της, ανοιχτός στο κοινό, ο οποίος αποκτά, συντηρεί, ερευνά, προβάλλει και εκθέτει την υλική και άυλη κληρονομιά της ανθρωπότητας και του περιβάλλοντός της, με στόχο την εκπαίδευση, μελέτη και ψυχαγωγία».(Desvallées & Mairesse, 2010).

Όπως οι περισσότερες χώρες έχουν καθιερώσει ορισμούς του μουσείου μέσω νομοθετικών κειμένων, έτσι και στη χώρα μας με τον Νόμο 3028/2002 και συγκεκριμένα στο άρθρο 45 παρ.1 δίνεται ο ακόλουθος ορισμός του μουσείου: «Ως μουσείο νοείται η υπηρεσία ή ο οργανισμός μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, με ή χωρίς ίδια νομική προσωπικότητα, που αποκτά ,δέχεται ,φυλάσσει, συντηρεί, καταγράφει, τεκμηριώνει, ερευνά, ερμηνεύει και κυρίως εκθέτει και προβάλλει στο κοινό συλλογές αρχαιολογικών, καλλιτεχνικών, εθνολογικών ή άλλων υλικών μαρτυριών του ανθρώπου και του περιβάλλοντός του, με σκοπό τη μελέτη, την εκπαίδευση και την ψυχαγωγία. Ως μουσεία μπορούν να θεωρηθούν επίσης υπηρεσίες ή οργανισμοί που έχουν παρεμφερείς σκοπούς και λειτουργίες, όπως τα μουσεία ανοικτού χώρου». (Φ.Ε.Κ. 153, 28 Ιουνίου 2002).

Στη σημερινή κοινωνία τα μουσεία συνδέουν το παρελθόν με το παρόν, ενώ στρέφονται παράλληλα προς το μέλλον, αναπροσαρμόζοντας διαρκώς το ρόλο τους λόγω των συχνών μεταβαλλόμενων κοινωνικών αλλαγών και προκλήσεων που οφείλονται στη διαφοροποίηση του πληθυσμού των αστικών κυρίως κέντρων, στην κινητικότητα των πληθυσμών, στις νέες ανάγκες για ψυχαγωγία. (Κάλου, 2015).

Ένας από τους ρόλους του μουσείου είναι ο εκπαιδευτικός, αν και θα πρέπει να διευκρινισθεί ότι τα μουσεία είναι ευρύτεροι κοινωνικοί και πολιτιστικοί θεσμοί και, ως εκ τούτου, επιτελούν και αντίστοιχα ευρύτερο εκπαιδευτικό ρόλο, από εκείνον που παρέχεται μέσα στο πλαίσιο των δομών της τυπικής εκπαίδευσης. (Νάκου, 2015).

Για να επιτύχει ένα μουσείο τους πολλαπλούς του ρόλους σε σχέση με το κοινό θα πρέπει να καταφέρει να ικανοποιήσει διάφορες μορφές προσβασιμότητας. Πέρα από τις προφανείς μορφές προσβασιμότητας, όπως είναι η φυσική, η αισθητηριακή και η γνωστική, υπάρχουν και άλλες μορφές, όπως η οικονομική, συναισθηματική, πολιτιστική, καθώς και η προσβασιμότητα της πληροφορίας. (Κάλου, ό.π.).

Ένας από τους τρόπους που μπορεί να επιτευχθεί η προσβασιμότητα της πληροφορίας είναι και οι διαδικτυακοί κόμβοι, οι οποίοι θεωρούνται μέσο επικοινωνίας ενός πολιτιστικού οργανισμού με το κοινό και μπορούν να παρέχουν σύνθετες πληροφορίες, όπως είναι η ενημέρωση για τις δραστηριότητές του, η διευκόλυνση στην αναζήτηση και στην πρόσβαση σε ψηφιακό υλικό, η υποστήριξη της επικοινωνίας με τον οργανισμό, η διοργάνωση δραστηριοτήτων μορφωτικού, εκπαιδευτικού αλλά και ψυχαγωγικού περιεχομένου.(Ζυγουρίτσας,2007).

Με αφορμή το παραπάνω σύντομο θεωρητικό πλαίσιο συζήτησης, στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να διερευνηθεί η σχέση της μουσειακής αγωγής με το διαδίκτυο μέσα από τη μελέτη του επίσημου διαδικτυακού τόπου του Υπουργείου Πολιτισμού.

Η έρευνα

Σκοπός της έρευνας είναι να συμβάλει στη συζήτηση για τη σχέση της Μουσειακής Αγωγής με το Διαδίκτυο. Το κύριο ερώτημα της έρευνας συνίσταται στο πώς προβάλλονται τα μουσεία μέσα από την επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού. (<http://odysseus.culture.gr/h/1/gh10.jsp>). Ειδικότερα εάν οι πληροφορίες που παρέχονται είναι επαρκείς και επικαιροποιημένες, εάν τα κείμενα είναι κατανοητά, εάν παρέχεται το κατάλληλο υλικό που θα δώσει στον επισκέπτη περαιτέρω κίνητρα για μελέτη και επίσκεψη στο μουσείο.

Στην ανωτέρω ιστοσελίδα τα μουσεία παρουσιάζονται τόσο αλφαβητικά, όσο και θεματικά. Η θεματική τους κατηγοριοποίηση γίνεται σε έντεκα ενότητες και συγκεκριμένα: τα Αρχαιολογικά Μουσεία και οι Συλλογές, τα Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά Μουσεία και οι Συλλογές, τα Διαχρονικά Μουσεία, τα Ιστορικά και Λαογραφικά Μουσεία, τα Μουσεία Εικαστικών Τεχνών, τα Μουσεία Θεάτρου, τα Μουσεία Κινηματογράφου, τα Μουσεία Μουσικής, τα Μουσεία Φωτογραφίας, τα Ναυτικά Μουσεία και τέλος τα Μουσεία με θέματα ειδικού ενδιαφέροντος.

Λόγω του εύρους του αντικειμένου, επιλέξαμε να περιορίσουμε την έρευνά μας σε εκείνη τη θεματική ενότητα της ιστοσελίδας που αφορά την κατηγορία των Διαχρονικών Μουσείων. Στην προαναφερόμενη κατηγορία παρουσιάζονται σε αλφαβητική σειρά επτά μουσεία και συγκεκριμένα: 1. Κανελλοπούλου Παύλου και

Αλεξάνδρας Μουσείο, 2.Καστελλόριζου Αρχαιολογικό Μουσείο, 3. Λευκός Πύργος Μουσείο, 4. Νομισματικό Μουσείο, 5.Παλαιόπολης Μουσείο, 6. Σπετσών Μουσείο και 7. Σύμης Αρχαιολογικό Μουσείο.

Για την παρουσίαση κάθε μουσείου επιλέγονται από τους/τις υπεύθυνους/ες της ιστοσελίδας πέντε ενότητες: α) η περιγραφή του μουσείου β) το ιστορικό του μουσείου, γ) οι εκθέσεις, δ) οι πληροφορίες και ε) η φωτοθήκη.

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά στοιχεία για το μουσείο, στη δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται πληροφορίες για την ιστορία της ίδρυσης του μουσείου, στην τρίτη ενότητα αναφέρονται οι εκθέσεις του μουσείου, στην τέταρτη ενότητα παρουσιάζονται χρηστικές πληροφορίες για τον επισκέπτη, ενώ στην τελευταία ενότητα υπάρχει φωτογραφικό υλικό από το μουσείο.

Αποτελέσματα της έρευνας

Και στα επτά μουσεία της θεματικής κατηγορίας που ερευνήσαμε συναντάμε πληροφορίες για την περιγραφή των μουσείων, από τις οποίες οι έξι είναι ενυπόγραφες και η μία που αφορά το Αρχαιολογικό Μουσείο Σύμης είναι ανυπόγραφη. Στα πέντε από τα επτά μουσεία οι πληροφορίες για την περιγραφή των μουσείων κρίνονται ως επαρκείς και συγκεκριμένες, αφού με αδρές γραμμές παρουσιάζουν τι θα μπορούσε να δει ο επισκέπτης στις αίθουσες των μουσείων. Σε ένα από τα μουσεία (Νομισματικό) η περιγραφή είναι πιο γενική και αναφέρεται στο όραμα και στους στόχους που θα πρέπει να έχουν τα μουσεία γενικότερα, ενώ φτωχή από πλευράς πληροφοριών κρίνεται η περιγραφή που αφορά το Αρχαιολογικό Μουσείο Σύμης.

Στην ενότητα “Ιστορικό” ,όπως και στην πρώτη ενότητα “Περιγραφή” συναντάμε ένα ανυπόγραφο κείμενο και πάλι για το Αρχαιολογικό Μουσείο Σύμης, ενώ τα υπόλοιπα κείμενα υπογράφονται από τους ίδιους αρθρογράφους που υπογράφουν τα κείμενα της “Περιγραφής”, με εξαίρεση το κείμενο για το Νομισματικό Μουσείο που υπογράφεται από διαφορετικό συντάκτη και το οποίο περιγράφει αναλυτικά και με πληθώρα στοιχείων την ιστορική εξέλιξη του μουσείου. Τα κείμενα για τα υπόλοιπα μουσεία χαρακτηρίζονται επαρκή, με εξαίρεση το κείμενο για το Μουσείο

Κανελλοπούλου, το οποίο στην ουσία αποτελεί μία περίληψη του κειμένου της ενότητας της “Περιγραφής”.

Στην ενότητα “Εκθέσεις” παρουσιάζονται οι εκθέσεις των μουσείων. Από το σύνολο των επτά μουσείων δεν υπάρχουν πληροφορίες για τα Μουσεία Σπετσών και Σύμης. Αναλυτικές περιγραφές συναντάμε για το Μουσείο Κανελλοπούλου, το Νομισματικό, τον Λευκό Πύργο, ενώ πιο συνοπτικές για τα υπόλοιπα.

Στην ενότητα “Πληροφορίες” παρέχονται χρηστικές πληροφορίες για τους μελλοντικούς επισκέπτες. Αρχικά αναφέρεται ως διοικητική, όπως ονομάζεται πληροφορία η υπηρεσιακή μονάδα, στην οποία ανήκει το κάθε μουσείο. Ακολουθούν πληροφορίες για τη διεύθυνση στην οποία βρίσκονται τα μουσεία. Επιπλέον και για τα επτά μουσεία της έρευνάς μας, δίνονται τηλέφωνα επικοινωνίας και διευθύνσεις ηλεκτρονικής επικοινωνίας, ενώ για δύο από αυτά (Μουσείο Κανελλοπούλου και Μουσείο Λευκού Πύργου) δίνεται και αριθμός φαξ.

Από το σύνολο των επτά μουσείων, εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο επισκέπτης της ιστοσελίδας του Υπουργείου Πολιτισμού, δεν μπορεί να συνδεθεί απευθείας παρά μόνο με την ιστοσελίδα του Μουσείου του Λευκού Πύργου (<http://www.lpth.gr>) που τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας βρίσκονταν υπό ανανέωση και μας παρέπεμπε στην παλιότερη, αλλά ενδιαφέρουσα ιστοσελίδα (<http://site.lpth.gr>), ενώ η σύνδεση με την ιστοσελίδα του Μουσείου Σπετσών δεν ήταν δυνατή. Αντίθετα τα Μουσείο Κανελλοπούλου και το Νομισματικό Μουσείο, αν και διαθέτουν ιστοσελίδες δεν αναφέρονται, ενώ τα υπόλοιπα μουσεία φαίνεται πως δεν έχουν δικές τους ιστοσελίδες.

Ακολουθούν πληροφορίες για το κόστος των εισιτηρίων για την είσοδο στα μουσεία, ενώ σχετική πληροφόρηση δεν υπάρχει μόνο για το Αρχαιολογικό Μουσείο Καστελλόριζου. Στη συνέχεια δίνονται, αν και όχι με την ίδια σειρά διάφορες άλλες πληροφορίες, όπως ημέρες αργίας, ώρες λειτουργίας, επιπλέον βιβλιογραφία.

Στην τελευταία ενότητα “Φωτοθήκη”, όπως ήδη αναφέρθηκε περιλαμβάνεται φωτογραφικό υλικό των μουσείων. Η ενότητα φωτοθήκη δεν υπάρχει για το Αρχαιολογικό Μουσείο Σύμης, ενώ το Μουσείο Κανελλοπούλου εκπροσωπείται πολύ φτωχά με μόνο μία φωτογραφία που παρουσιάζει έναν αμφορέα. Φτωχή είναι και η φωτοθήκη του Αρχαιολογικού Μουσείου Καστελλόριζου με δύο φωτογραφίες από την εσωτερική αυλή του μουσείου. Τρεις φωτογραφίες συναντάμε στη Φωτοθήκη του Νομισματικού Μουσείου, δύο από την εξωτερική όψη του κτιρίου και μία από την εσωτερική του διακόσμηση, ενώ τέσσερις φωτογραφίες υπάρχουν για το Μουσείο Σπετσών, μία από την εξωτερική του όψη και τρεις από τα εκθέματα. Αντίθετα πλούσια είναι η σχετική ενότητα για τον Λευκό Πύργο της Θεσσαλονίκης με έντεκα φωτογραφίες. Έντεκα φωτογραφίες υπάρχουν επίσης και για το Μουσείο Παλαιόπολης.

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας τα παραπάνω παρατηρούμε πως η γενική παρουσίαση των Διαχρονικών Μουσείων μέσα από την ιστοσελίδα του Υπουργείου Πολιτισμού και συγκρίνοντας τα αποτελέσματα αυτά με άλλες κατηγορίες μουσείων, όπως των Εικαστικών από αντίστοιχη έρευνά μας (Πολύζος, Μαλάμος,) είναι μεν ικανοποιητικές αλλά στην ουσία πρόκειται για μία αλλαγή από την έντυπη πληροφόρηση με τη μορφή φυλλαδίων στην ηλεκτρονική παρουσίαση των φυλλαδίων αυτών. Δεν αξιοποιούνται δυναμικά οι δυνατότητες που παρέχονται μέσα από την επιστήμη της Πληροφορικής, και καταλήγουν να είναι μάλλον περιορισμένης λειτουργικότητας και αποτελεσματικότητας. (Πιρπίλη, Αρχαιολογία και Τέχνες, τ. 101).

Βιβλιογραφία

Desvallées, A. & Mairesse, F. (2010). *Βασικές έννοιες της μουσειολογίας*, μτφρ. Λάππας, Σ., επιμ. έκδοσης I.C.O.M. Ελληνικό Τμήμα, Διαθέσιμο: http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icom-greece/Ekdoseis/Museology_WEB.pdf

Ζυγουρίτσας, Ν. (2007). Εκπαιδευτικός σχεδιασμός και τεχνολογίες: Η παρουσία των Μουσείων στο Διαδίκτυο και η αξιοποίηση των συλλογών τους στην εκπαίδευση, στο: *Οι Νέες Τεχνολογίες στα Μουσεία. Σύγχρονες τάσεις και αντιλήψεις. (Πρακτικά Ημερίδας, Πολεμικό Μουσείο Αθηνών, 16 Ιουνίου 2007)*. Διαθέσιμο: <http://www.heritage-museums.com/gr/attachments/article/359/praktika.pdf>

Κάλου, Α. (2015). Το σύγχρονο μουσείο: Ένα μουσείο ανοικτό προς όλους, στο: Αργυρόπουλος, Β., Χαμονικολάου, Σ., Κανάρη, Χ. (επιμ.) *Πολιτισμός/Ειδική Αγωγή: Η πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων*, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Νάκου, Ειρ.(2015). Εκπαιδευτικά προγράμματα για άτομα με αναπηρίες ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία στην Ελλάδα, στο: Αργυρόπουλος, Β., Χαμονικολάου, Σ., Κανάρη, Χ. (επιμ.) *Πολιτισμός/Ειδική Αγωγή: Η πρόσβαση ατόμων με αναπηρίες ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων*, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Νόμος 3028/2002. *Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς*, Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης 153.

Πολύζος, Ν., Μαλάμος, Θ. (2016). Τα εκπαιδευτικά προγράμματα των Μουσείων Εικαστικών Τεχνών και η ψηφιακή τους παρουσίαση, εισήγηση στο: Β' Επιστημονικό Συνέδριο της Σχολής Καλλιτεχνικών Σπουδών του Τ.Ε.Ι. Αθήνας, Η

Αισθητική στη Νέα Ψηφιακή Πραγματικότητα, Αθήνα, Τεχνόπολη Δήμου Αθηναίων, 28-29 Μαΐου 2016.

Πυρπύλη, Σ. (2006). Νέες Τεχνολογίες: Η μεγάλη πρόκληση για τα μουσεία, *Αρχαιολογία και Τέχνες*, τ.101, σελ.62-66.

Υπουργείο Πολιτισμού (ιστοσελίδα) <http://odysseus.culture.gr/h/1/gh10.jsp>
(Ημερομηνία πρόσβασης 1-20 Μαρτίου 2016).